

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. De modo interrogandi Reum, & in quibus casibus teneatur fateri veritatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Testibus confusè loquentibus, non immeritò annumerari possunt Testes, qui de credulitate deponunt, quales sunt illi, qui certi nihil affirmant, sed tantum verbis, credo, aut non credo, deponunt. Hi nisi causam proximam suæ credulitatis afferant, nihil omninò probant.

Si verò credulitatis causam rationabilem adducant, utique probant, v. g. si aliquis testificetur hoc modo credo Petrum cum tali muliere adulterium commisisse, eo quod solum cum sola invicem osculantes, ac impudicè tractantes invenierim; argumentum *Cap. Præterea, de testibus, id docet Abbas, Cap. Quoties, eodem titulo.* Regulariter autem Testis de credulitate nihil probat, nisi causam probabilem suæ credulitatis adduxerit.

Non longè distat à præcedentibus Testis de auditu, v. g. qui deponit, se audivisse, vel fama percepisse, nisi interrogetur, à quibus audivit, quomodo orta fuerit talis fama, & à quo tempore? Quia, ut fama rectè probetur, debet consistere, quod habuerit ortum à personis gravibus, & fide dignis, non verò malevolis, sive inimicis, aut levibus personis. Quod si Testis aliquos nominet, à quibus dicat se audivisse id quod deponit; illi à quibus audivit, examinandi sunt per alios Testes de auditu, quando non possunt haberi illi à quibus audiverunt, nec præsumptionem quidem faciunt, si non habeantur auctores, ita tenet Menochius *Consil. 98. num. 56.*

Prædicta omnia, quæ sunt notata dignissima, Visitatores sedulo advertant, ne facili negotio Testibus, nisi legitimis, & omni exceptione majoribus fidem adhibeant. Ille autem dicitur Testis omni exceptione major, cui nulla obiectio, aut exceptio poni potest, ut à testimonio ferendo repellatur: & qui juratus, de facto ipso de vita deponit, sive de scientia & causa scientiæ, aut de auditu in his, quæ solo auditu percipi queant, sive de alio sensu corporeo, & qui non solum de substantia facti, de tempore, loco, aut alijs circumstantijs substantialibus deponit: unde nemo potest, vel debet condemnari poena ordinaria, nisi duobus Testibus legitimis sit convictus: Melius enim est, relinquere facinus impunitum, quam innocentem sine probatione dilucida, & plena condemnare.

Plura possemus hic adducere de Testibus, quæ plenius tractantur à Juristis in hac materia.

C A P V T VIII.

De modo interrogandi Reum, & in quibus casibus teneatur fateri veritatem.

Testibus examinatis, nihil amplius restare videtur, quam Rei examen, sive confessio. Quare Visitator debet attentè Testium dicta, ac depositiones examinare, ac inspicere, an ex illorum testimonijs plena probatio resultet, aut saltem infamia, aut gravia aliqua indicia sufficientia, ut secundum ordinem Juris, formatis ex Testium depositione articulis, illum possit inter-

rogare, advertat autem Visitator, quod Reum interrogare nequit, nisi de criminibus, de quibus fuit antea juridicè denunciatus: sed antequam ad interrogationes Reo proponendas veniamus, prius nobis aperiendum est, quando Reus, & quomodo teneatur interrogantibus sibi à Visitatore factis, legitime respondere.

Primò, Quando Judex juridicè interrogat Reum, tunc ipse tenetur veritatem confiteri, sive illi poena temporalis, sive spiritalis imminet: unò verò juridicè interrogatur, quando à Judice competente interrogatur, & quando præcessit infamia, aut aliqua indicia sufficientia, aut semiplena probatio, quo casu Reus negans veritatem, mortaliter peccat, ita tenet communis DD. sententia.

Secundò, Quando Reus juridicè non interrogatur, non tenetur respondere, aut veritatem manifestare. Ita tenet cum D. Thom. 2. 2. q. 69. art. 2. communis sententia DD. In hoc autem casu non est licitum Reo dicere mendacium, hoc enim est intrinsecè malum, ac propterea nunquam est licitum; poterit tamen celare veritatem, utens verbis æquivocis, aut amphibologicis; quia homini naturale est seipsum defendere: quare etiam potest licitè respondere: nihil scio, nihil feci, intelligens in sese, ut illud debeat manifestare?

Tertiò Non debet Prælator à Reo juridicam confessionem exposcere, nisi infamia, vel indicia probata, saltem per duos testes, aut semiplena probatio præcedant, & propterea ut teneatur respondere, debent illa ista esse nota.

Quartò, Non potest Reus convictus de uno crimine, de alio interrogari, casu quo de alijs criminibus non sit notatus infamiae poterit tamen convictus de uno crimine, interrogari, an commiserit alia ejusdem speciei; quare qui confitetur furtum, potest interrogari, an commiserit alia furti, limitat tamen Navar. in Robrea de Judicijs n. 97. quod ille, qui solum est infamatus de uno furto, & non est alia suspicio de alijs fortis, non potest licitè interrogari, an alia commiserit?

Quintò, Non potest Reus interrogari de socijs occultis, nisi aliàs crimen sit nimis nocivum bono communi, aut id sit necessariò patefaciendum, ad impediendum damnum alicujus tertie personæ, quod aliter non possit impediri: vel nisi aliàs tale crimen sit ejus conditionis, ut sine socio committi non possit.

Sextò, Reo legitimè interrogato, si nolit respondere, potest justè imponi præceptum, quod respondeat: quod si adhuc nolit respondere, præsumitur in foro exteriori delictum commisisse. Ita affirmat Rodericus Suarez, sic fuisse judicatum in Hispania super negotio gravissimo, & Julius Clarus, sic esse in Praxi observatum, quos citat, & sequitur Praxis Criminalis Regul. tit. 9. cap. 4. num. 3.

Septimò, Reus patienter est interrogandus, & multis interrogationibus supra delictum commissum urgendus, neque illi unquam promittenda est impunitas; si confiteatur, nisi esset complex aliorum delinquentium.

Judex benignè & charitativè Reum interrogare debet, non severè, nec injuriosè, nec de-

vani,

Die Menſe Anno.

vanis, & inutilibus, ſed de iſtis criminibus, & de circumſtantijs adjacentibus, prout opportuniuſ videbitur. Regulariter autem à generalibus incipiendæ ſunt interrogations, deinde ad particularia deſcendendum, utque dum perveniatur ad crimen ſolum particulare, cum adjuñtis & iudicijs, ut Reus intelligat ex interrogationibus, jam detectum eſſe crimen.

Præterea ſuppoſita ſemiplena probatione, vel iudicijs æquivalentibus, à Reo ſemper exigendum juramentum ad extorquendam veritatem. Quare Prælati juramentum non debent temere exigere: quia illud ſinerationabili & ſufficienti cauſa extorquendo, niſi ſervato Juris ordine graviter peccant, ut reſolvit Rodericus q. 19. art. 11.

Reus interrogari non debet vinculis conſtrictus, aut carcere inclufus; ſed potius eductus de carcere, vinculisque ſolutus: quod ſi contigerit illum aliqua rationabili de cauſa ante liberationem à vinculis interrogari; curandum tamen omnino erit, omnem vim, atque metum à Reorum animis abeſſe, ut omnia Jura decernunt. Quare à Secretario cauſa in proceſſu ita deſcribi debet.

Prater N. carcere eductus, vinculisque ſolutus & liber, medio juramento interrogatus, reſpondit.

In Rei examine ejus nomen, civitas, conditio notanda ſunt, & qualiter ſe alijs habuerit in moribus, quomodo ſe gerat in examine, an pallear, rubeat, timeat, &c.

CAPVT IX.

Forma examinandi Reum.

Antequam Viſitator procedat ad exigendam à Reo confeſſionem, debet omnia teſtimonia, & probationes ad propria capita, ſive articulos reducere, Reoque ſine nomine Teſtium in ſcriptis tradere, & ſi opus fuerit, illi aliquod temporis ſpacium, ut veritatem conſideret, ac fateatur, concedere: modus verò examine fieri poterit ſequenti forma.

Die Menſe Anno.

REVERENDISSIME PATER VIſITATOR N. formato proceſſu, ac juridiçè examinatus Teſtibus, in cauſa denunciationis facta contra N. ab N. Procuratorem Monachorum N. decrevit (ne quod Juri naturali eſt, deſentio Reo denegetur) prædicto P. N. Procuratore dari in ſcriptis copiam omnium articularum, & rerum, ſive delictorum, de quibus juridiçè ſuit denunciatus, & per Teſtes plene convictus, ut ipſe viſis probationibus, qua absque nomine teſtium oſtendi debent, comperitum habeat, quid contra ſe probatum ſit, veritatem fateatur, vel ut verè, & legitime illis, qua ei obſecta ſunt, ſatisfaciat. Quare vocato prædicto P. N. Procuratore ad ejus præſentiam, impoſitoque ei præcepto, vel ſi opus fuerit, exigito juramento præcepti ei in virtute Spiritus Sancti, & ſanctæ obedientiæ, & ſub formali præcepto vel Juram. ut veritatem fateatur & omnino à mendacijs caveat.

P. N. Viſitator.

P. N. Notarius.

Prædictus R. P. Viſitator, vocato ad ſe P. N. ab N. Procuratore Monachorum N. monitusque ſub prædicto præcepto, aut juramento de veritate, ſuper inferius interrogandis, dicenda, ipſe ad articulos propoſitos reſpondit ordine ſequenti.

Quod ſi Viſitatori magis expedire videatur Reo concedere aliquod tempus, ut ferò poſſit reſpondere, poterit illi ſuo arbitrio concedere. Quamvis conſuetudo communis teneat, Reum non poſſe petere tempus ad deliberandum, quid debeat reſpondere, ut Rodericus q. 19. art. 2. ex communi Juristarum ſententia reſolvit, cui ſententiæ communiter ſtandum erit: niſi alia juſta de cauſa tempus deliberandi à Viſitatore concedatur.

Primo, denunciatur, ſive accuſatur prædictus N. Procurator Monachorum N. quod pecunias Monachorum expendit temere, præcipue in convivijs, tam ſuis amicis Monachis, quam alijs ſacularibus exhibitis, & quod iſta convivia in ſcio Superiore, ſæpius fuerint repetita, cum notabili diſpendio honorum Monachorum.

Secundo, Quod donaverit tres annulos aureos uni ex ſuis conſanguineis.

Tertio, Quod forori prædictæ conſanguinea dederit catenulam auream.

Quarto, Quod ſapias ſine licentiâ Abbatis veſtes, & alia utenſilia pro aliorum Monachorum uſu, non parvo, aut viliori pretio comparaverit.

Quibus præmiſis prædictus Pater Viſitator præcepit Reo; ut ad prædictos articulos verè, ac ſincere reſpondeat, ante omnia illi exponens, ſe Juri ordinem in hac re ad unguem ſervaviſſe, ac præterea exponat, primum, ſecundum, & tertium articulum plene eſſe probatos.

Si crimen Reus fateatur, nihil ſuperèſt agendum, niſi ferre ſententiam: ſi autem Reus voluerit reſpondere ad prædictos articulos, & ſuam probare innocentiam, vel Teſtibus aliquod opponere; præſcribatur illi à Viſitatore tempus, ut Teſtes ad ſui deſenſionem adducere poſſit, oblatosque ab eo Teſtes iuxta ordinem præſcriptum examinabit, quod ſi brevi tempore Teſtes non poſſit producere, terminus illi tribuendus ac prorogandus eſt, prout neceſſarium fuerit ad ſuas deſenſiones legitime faciendas: qui terminus illi nulla ratione denegandus eſt. Quod ſi Reus (proprie deſenſionis cauſa) à Viſitatore probationis examen poſtulet, illud ei tacitis Teſtium nominibus, in ſcriptis tradere tenetur. Quod ſi Reus petierit etiam Teſtium nomina ſibi revelari, licet hoc Regulariter fieri non debeat, in cauſa tamen graviffimæ culpæ, ex qua Rei expulſio à Religione, aut aliud graviffimum damnum retulere poſſit, pro pleniori Rei deſenſione, que Juri naturalis eſt, deroganda erunt & etiam Teſtium nomina, ut eruditè docet Emmanuel Rodericus, Tom. 2. quaſt.

Regular. q. 26. art. primo,

CA-